

Vrijdag 10 maart 1916 – ochtendeditie

Engeland en de Belgische nijverheid.

Berlijn, 9 maart. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft: Sir Edward Grey heeft enige tijd geleden de Belgische gezant te Londen, Paul Hymans, een nota overhandigd van het Engelse departement van buitenlandse zaken, nopens de invoer van grondstoffen naar en de uitvoer van fabricaten uit België, welke Engeland onder zekere voorwaarden wil toestaan.

Wij kunnen de Engelse voorwaarden, die gedagtekend zijn 17 augustus 1915, woordelijk mededelen. Zij luiden als volgt: De Engelse regering is bereid de uitvoer van waren van Belgische oorsprong naar onzijdige en (met Engeland) verbonden landen toe te staan, onder voorwaarde, dat de belanghebbenden bewijzen dat hun waren van Belgische oorsprong zijn en tevoren bij een bank in het Verenigd Koninkrijk een bedrag deponeren ter waarde van de opbrengst van de verkoop. Om deze reden moeten alle verzoeken om vergunning tot uitvoer vergezeld gaan van: 1. Een certificaat van oorsprong van het gemeente- of het provinciaal bestuur van de Belgische plaats waar de fabriek zich bevindt; 2. Een depositobewijs van een bank, waarbij bepaald wordt, dat de gedeponeerde som voor het einde van de Duitse bezetting niet mag worden aangeraakt, tenzij met toestemming van de Engelse regering. Indien de betaling van de koopwaar voor 31 juli 1915 in België is geschied, moet dit met de stukken worden aangetoond.

De Engelse regering zal geen algemene vergunning van uitvoer voor een bepaalde fabriek of een bepaald soort van waren geven. Elke vergunning van uitvoer moet afzonderlijk worden aangevraagd.

Voorts worden nog voorwaarden gesteld nopens naam en adres van de afzender en de ontvanger, de Nederlandse expeditiefirma, de verschepingshaven en nauwkeurige opgave van het fabrieksmerk en de waarde van de zending.

De Norddeutsche Allgemeine Zeitung tekent hierbij aan: Dat met deze voorwaarden de zo bereidwillig toegestane invoer van grondstoffen en uitvoer van waren onmogelijk is gemaakt, is ieder duidelijk, die op de hoogte is van de voorwaarden van het economisch leven. Reeds het deponeren tot het einde van de bezetting bij een Engelse bank van de verkoopsopbrengst, betekent een snel en onvermijdelijk doodbloeden van de Belgische nijverheid. In plaats van een ruil van waren, zou slechts uitvoer voorkomen zonder dat als tegenwaarde, hetzij geld, hetzij waren in het land kwamen. De industriëlen zouden zomin hun arbeiders kunnen betalen, als hun fabrieken in stand houden, noch grondstoffen kunnen verkopen of op enigerlei wijze over hun bedrijfsmiddelen beschikken. Zij zouden slechts voor zekere tijd Englands handelsbalans verbeteren en dan failliet gaan.

Maar ook de andere door Engeland van de Belgische nijverheid verlangde opgaven zijn niets meer of minder dan een stelselmatige handelsspionage. Met deze opgaven zou Engeland de Belgische handelsbetrekkingen en methoden volkomen in de hand hebben en het zou die, getrouw aan zijn bij het begin van de oorlog uitgesproken leuze, zeker niet ongebruikt laten. Dus ook hier een onmogelijke voorwaarde, die bewijst, dat voor Engeland zelfs ten aanzien van bondgenoten in geldzaken de gemoedelijkheid ophoudt.

Het Duitse bestuur van België heeft ondanks alles, zijn pogingen om de Belgische nijverheid zo goed mogelijk te helpen, niet opgegeven.

In de eerste plaats heeft het reeds in augustus 1915 aan de industriëlen te kennen gegeven, dat de ingevoerde grondstoffen en de voor uitvoer bestemde fabricaten niet zouden worden opgeëist, maar dat het aan de belanghebbenden werd overgelaten de onmogelijke voorwaarden van Engeland opgeheven te krijgen. De onderhandelingen daaromtrent zijn sedertdien slapende gebleven. Engeland heeft zich na veel over en weer praten bereid verklaard de Belgische nijverheid niet opeens, maar slechts langzaam te wurgen. Eerst heeft het uitbetaling tot een bedrag der arbeidslonen toegestaan, daarna tot het bedrag der productiekosten. Eerst wilde het 45 procent van de verkoopprijs in het land laten, toen 50 procent. In de laatste tijd is dit aanbod voor waren, die Engeland dringend nodig heeft, zelfs tot 80 procent gestegen.

Het Duitse bestuur blijft echter vasthouden aan zijn voorwaarden, die het niet in zijn eigen belang, maar in dat van de Belgische nijverheid moet stellen, en eist volle betaling en het laten varen van voorwaarden, die tot handelsspionage zouden leiden. Het verwacht mitsdien de aanneming der reeds lang gestelde voorwaarden, dit te meer, omdat het zelf alle rekwisities, die Englands economische oorlog nodig maakt, in baar geld betaalt en zo het zijne doet om de verarming tegen te gaan. Het kan slechts geld geven. Grondstoffen moeten de Engelse blokkade passeren. Zolang Engeland intussen de door het Duitse bestuur zoveel mogelijk bevorderde kolenuitvoer als voorbeeld van "plunderingspolitiek" voorstelt, in plaats van te erkennen, dat daardoor honderdduizend arbeiders in de binnenlandse bedrijven levensonderhoud wordt verschaft, zolang de haat zo het verstand benevelt, kan men de Belgen en hun nijverheid niet veel hoop geven op medewerking van de Engelse bondgenoot.

Kardinaal Mercier is in Mechelen teruggekeerd, meldt een correspondent van De Tijd. Er zijn aan de reis van de kardinaal en zijn

terugkeer in het bezette gebied incidenten verbonden, welke eerst na de oorlog kunnen worden opgehelderd.

Vrijdag 10 maart 1916 – avondeditie

Geïnterneerden.

Te Varik zijn 6 geïnterneerde Belgen werkzaam gesteld in de mandennijverheid.

Parijs, 9 maart. Avondcommuniqué: Onze artillerie heeft in België en Champagne de vijandelijke stellingen beschoten.

Londen, 9 maart. Bij Ieper is de artillerie aan beide kanten erg in de weer geweest.

Engeland en de oorlog.

De Labour Leader van de 2e, die ons nu eerst bereikt, geeft, uitvoeriger dan de Engelse dagbladen, verslag van de redevoeringen die in het Lagerhuis over de vrede zijn gehouden. Alleen van Snowden's rede hebben wij het een en ander gehoord. Aan die en andere toespraken knoopt de redactie van de Labour Leader enige beschouwingen vast. Daarvan eerst iets.

Het blad ziet de enige kans op een duurzame vrede liggen in het bewerken van de openbare mening in de verschillende landen ten einde haar te winnen voor een regeling van de toestand, niet berustend op wat er met het zwaard is gewonnen, maar op rechtvaardige beginselen. Inmiddels zijn er dingen aan het licht gekomen, die, naar de Labour Leader meent, kunnen helpen in Engeland het volk op te voeden. In het Lagerhuis heeft Asquith gezegd dat hij vasthield aan de verklaring, in 1914 te Dublin afgelegd,

nl. dat Engeland vecht voor het recht der kleine volken en om in Europa een gemeenschap te vormen die zal komen in de plaats van de tegenwoordige twee vijandelijke groepen.

Nu iets uit de redevoering van Sir Wm. Byles. Na een betuiging van zijn vaderlandsliefde zegde hij: Zegt men mij, dat de eer ons verplicht met de oorlog door te gaan, dan antwoord ik, dat het de geest van het recht lasteren is, te zeggen, dat de eer alleen door bloed en slachting kan worden verdedigd. In elke levenssfeer wordt zij op andere wijze verdedigd, alleen zo in de betrekkingen tussen de landen. De onschatbare les die de volken van Europa uit deze oorlog moeten leren is, dat zij hun eer behoren te handhaven zonder elkaar te vernietigen.

Men zegt ons, zegde Byles in een ander verband, dat wij niet de meerderheid van onze kiezers vertegenwoordigen; maar we zouden hen in veel grotere mate vertegenwoordigen, indien het ons was toegestaan vrij onze mening voor onze kiezers uit te spreken. De rijksverdedigingswet verbiedt ons dat. Konden wij onze kiezers de hele geschiedenis van ons meedoen aan de oorlog voorleggen, misschien zouden zij er anders over oordelen.

Toen ik de 3^e augustus, dus voor de oorlog, mij opmaakte om naar de grote rede van Grey te gaan luisteren, kreeg ik een telegram van de mijnwerkers in mijn district – er zijn er een 3000 die, meen ik, allen op mij hebben gestemd – om mij te vragen te werken voor onzijdigheid van Engeland. Toen kwam de inval in België. Ofschoon we wisten dat Engeland de dag tevoren zijn vloot aan Frankrijk ter beschikking had gesteld. Wij weten nu, dat we in de oorlog zijn gegaan om de politiek tot handhaving van het machtsevenwicht, en de inval in België slechts een incident was. Ik weigerde dus voor het publiek te spreken, indien ik niet de volle waarheid mocht zeggen. Maar de dag zal komen, waarop de gehele waarheid mag worden

gezegd, en ik vrees niet, of ik zal dan mijn standpunt kunnen rechtvaardigen.

Vervolgens sprak Byles over de belangen van België. Wij zullen dus de Duitsers uit België moeten drijven, zegde hij: volgens de minister van munitie gaan we de Duitsers met brisante granaten uit België wegblazen. Maar wat zal er intussen met België gebeuren? Gaan we België in stukken blazen, hoeve na hoeve, dorp na dorp en stad na stad, omdat België immers verdedigd moet worden? We vechten voor België, zegt men. Maar in het belang van België is het toch zeker, om zo mogelijk met onderhandelingen de Duitsers uit het land te krijgen. Ik geloof niet, dat de Belgen die nu in België zijn hun landje weer het strijdperk willen zien worden.

Uit een brief, die kardinaal Mercier geschreven heeft aan Monseigneur A. de Wachter, vicaris-generaal van de kardinaal, op dit ogenblik in Engeland verblijf houdend, deelt deze laatste een en ander mee aan de Belgen in Engeland.

De kardinaal spreekt in die brief van zijn volle tevredenheid “in alle opzichten” over zijn reis naar Rome. In zijn vastenbrief – die vorige zondag in alle Belgische kerken zal voorgelezen zijn – drukt de kardinaal op de verering, de toewijding en de dankbaarheid der gelovigen jegens de paus. “Wanneer ik de heilige vader sprak over een algemene communie voor de intenties van zijne heiligheid antwoordde de heilige vader met deze treffende woorden: “En mijn intenties zijn voor België”. Aangaande de gevoelens van de paus voor het lijden van België trekt kardinaal Mercier het volgende besluit uit zijn herhaalde samenkomsten met de paus: “Mijn dierbare landgenoten, onze heilige vader de paus is nog steeds, en nu meer dan ooit, uw eerbied, uw liefde, uw hoge verering waardig. België is steeds het land van zijn voorliefde. Heb op hem vertrouwen. Wanneer het licht zal dagen en, bij onweerlegbare documenten, de

waarheid voor ieders ogen zal stralen, dan zal er een algemene hulde van dankbaarheid oprijzen tot hem en België zal hem nog meer trouw wijden.”